
PAMFLET
1445 a

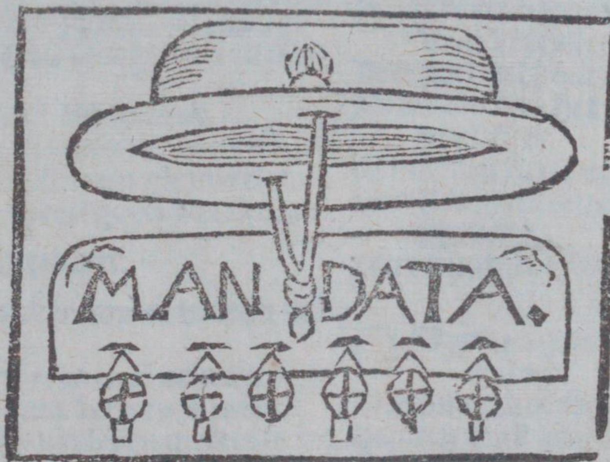
2.

BVLLE
Oft Mandaet des Paus van Roomen/ aende Gheestelicheyt al om bevolen/ om haer advijs te vernemen opt stuck van den Vrede-handel met de Hollantsche Ketters.

Met oock de beschrijvinghe des Conciliums, *by* de Gheestelickheyt daer over ghehouden. Elcx Ordens bysonderen Raet ende Antwoorde.

Becomen buyten andere afgheworpen brieven.

Aen zijn Heylicheyt tot Roomen ghesonden/
Overghesét buyten Latijn soo is hy ghevonden/
Soo dicht ghestelt dat alle man can sien/
Den Drucker om ghelt/ en salt niet verbien.

Sonder Costeri visitatie/ | Sonder Plebani Agreatie/
Sonder zijn Heylicheyts aprobatie | Sonder zijn Previlegie en gratie/
Ghedruckt buyten Roomen/
Voor den tijdt voorleden en noch te comen.

s'Paus Mandaet / aen den Gheestelicken staet / Om te weten raet / oft den Vrede zy goet of quaet / Diemen met de Rebellen / en Ketters aen gaet.

Mijn lieve kinderen / wilt toch naer t'ghewis // spooren
Wat ons Kerck can hinderen / t'liecht veel aent Mis // hooren.

Mandaet.

A En alle Cardinalen / Bisschoppen / Prelaten /
Mijn trouwe Vassalen alle Geestelicke staten /
Canoniken / Moniken / Jesuiten cloeck /
Capucijns / Augustijns / Jacopijns ter baten
Franciscanen / Dominicanen / tis mijn versoec
Cathuysers / Voldoenders / doorleest brief en Boeck
Doorsnuffelt de Canons / Concilien / Decreten
Oft sy toelaten ons / in eenighen hoeck /
Met ketters vrede maken / wild' ic wel weté
Wat schaed' ons H. Kerck / sou lijden geseten
Want tis te duchté seer / desen ketterschen aert
Sullen spotté mz ons / die wi vloecté ómeten
Nu kennen vry en vroó / dus ben ic bezwaert /
Weet niemant beter raet / elck toch verclaert
Zijn meyning' hier op / wilt rijpelick letten /
Missen wy t'profijt / tis Missen Wtvaert /
Wat baet wel woypé / en de schijvé mis setté.

Hier volcht d'antwoort Collegialick,
Zyn heylichz daer wt, sal lichtelic mercké,, dã
T'zy vreed oft oorloch, ic vrees gheneralic,
Voor ons geestlichz, nz veel goets wercké,, cã.

Cardinalen.

A Lderheylichste vader / wy en vinden niet goet
Datmen dese Ketters / soo veel beloefte doet
Sy sullen laten niet / hun ketterye te saeyen
Ons Catholijcké veel / verleyen metter spoet
Ons Missen en Aflaet / salmen oock haest ver smaeyen /
Connen wy beter niet so ist dat wy u raeyen /
Naer t'Constantsche Decreet / gevéyns delick te wand'len (maeyen
Ter tijt dat wy bequaem / al onsen Ougst af
Beloven vryheyt veel / maer meest als slavé hand'len.

Aerdts-Bisschoppen.

M Et ketters maké vrede' / dunct ons voor waer seer slecht /
Die wy hielden rebel nu kenné t'hebbé recht
Heylichste Vad / dits voor u te groote schádé
En Philippo uwen soon / van Heer wert hy wel knecht / (Landen
Die eé Monarch wou zijn / moet de Heenichd' Quiteren liber vry / tis een plage voorhádeu /
Die wy gaven tot roof / gevé nu ons erfdeel /
Souden wijt Missen voort / adieu ons Kerck en panden /
Men sal ons Mis vstant / vfoepen al geheel.

Bisschoppen.

T 'Antwoorden op dijn vraech / alderheylichste Vader /
Hebben wy ons seer wel / beraden allegader /
Cocilij noch Decreet / can sulcx toelaten niet /
Maer meer d'heylighe Kerck / oordeelt sulcx voor verrader /
Wie ketters hout geloof / of vrede vry toeliet
Maer om dat het wt noot / en niet wt liefd' ghesciet
Al noemen wyse vry / men salse als Rebellen /
Wel straffen metter tijt / krijghen wy slechts ghebiet /
Mer moeté nu Pater noster voor Credo stellé.

Abten.

O M geven goeden raet / weten wy niet besonder / (geen wond
Dat ons saken staen quaet / ons dunct ten is
Heylich Vad bedéct / gy hebt hier in al schult
Veen geestlichz dand / laet gy vdruncké töder
Cardinaels / Bisschops rijck / hebben haer beurs ghevult (dult
Zijn ketters ons te sterc / t'moet wesen nu ge
Geen woordé niet / maer gelt dat cond' onsen druck / / stelpen (afspult
T'ghebou can niet bestaen / als t'fondament
Vdert Millions of twee / mocht ons int ge[illegible]lpen.

Car

Canonicken.

OCh S. Pieters schip / lijdt nu eenen harden stoot (schoot
Moet onsen Coninc rijck/nu leggen thooft in
En dese ketters trotz/zijn lãt en vrydõ geven
Dẽ oorloch maect hun rijc/ ons Coninc kael en bloot (bleven:
Al zijn Millioenen veel / waer zijnse toch ge-
Twaer simulerẽ best/wert ht weer rijc vheuẽ
sa ketters gierich zijn/bedriegẽse mz gelt/ koẽ
Krijgense so int net/sy werden licht verdrevẽ
Pistolets als Canõ/cõnen meer gewelt/ doẽ.

Jesuyten.

TOt ketters vrydom niet/geensins wy cõsenteren
Het strect tot ons verderf/ om heel te ruinerẽ
Ons Geestelicke macht/en Jurisdicti groot
Hoe soude eenich Vorst/ õs voortaẽ obedierẽ
Connen wi dwingen niet/dees arme ketters snoot (bloot
Maer heylich Vader hoe/geven wy ons dus
Sou Nec Spe Nec Metu, Spe Nulla moeten schrijven
Eictæm pacẽ wy dan/moeten maken wt noot
Maer wraeckeloos bedenckt/ laet noch verholen blijven.

Capucijnen.

OCh H. Vader/ naer ons lien beste meynen
Met ketters makẽ vreed/tis ons te groot verkleynen (tijt
Wy verhuysen ic ducht/ voorwaer eer langẽ
Ons prove minď wert/de ketters sno vileynẽ
Sullen vhinderen ons/tot onsen grootẽ spijt
En deed' vyer en zweert/wi warẽ lange quijt
Heylichdõ en outaer/ dit mogẽ wy wel gissen
Laetmen de ketters vry/adieu al ons profijt
Wy mogen Botten wel/maer geen Menschẽ meer visschen.

Franciscanen.

MEt ketters maken vreed/houdẽ wy doch seer quaet
Maer heylighe Vader/overleght uwen staet
Hoe sullen wy dẽ krijch/lãger connẽ wtvuerẽ
Ons Coninc met zijn macht/weet hy nu geenen raet
Wie anders meer voorstaet/ ons beeldẽ kerc en mueren
Vranckrijck/Englant/ Duytslandt/t'zijn al ketters ghebueren
Maken sy tsamẽ vbont/ons saken stõden slip
Oft wy mostẽ tgelt vsorgẽ/sou krijch dueren
des honichs soetichz/brocht dẽ beyr inde clip.

Dominicanen.

T'Is te beclagen groot/ voor ons H. Kerck
Dz dese ketters snoot/õs vallẽ nu te sterc
En dat wy wt bedwãc/nu moetẽ makẽ vrede
Maer H. Vader denct/ tis al eẽ vlas en werc
Die Veneetsche ketters/hoe dwingens u ooc mede/ (stede
T'ketters vergift seer sterc/ groeyt nu in alle
Wel hertelic te biddẽ/ dunct ons dẽ bestẽ raet
Op dz so blijvẽ mocht/met onsen zwackẽ lede
Want comet vyer daer in/ so is het al te laet.

Carmeliten.

HEylich Vader t'Mandaet / vã dijne heylicheyt/
Hebben wy naer ons best / rijpelick overleyt
Oftmen ooc wel vermach/ met ketters peys te maken/ (seyt
So wy't cõnnen voorby/t'ware wel best ont-
Mer dẽ noot dwingt ons/ let wel op dese sakẽ
Ons krijcsvolck muytineert / wy verliesen ons Kraken
In Oost en West-Indien / climmen sy so op
Wy souden eer met krijch / als peys daer wt gheraken
Beter ist een halve Ey/als een ydelen dop.

Augustijnen.

OM so te makẽ peys/mz de kettersche natï
Heylige Vaď seer/ t'mindert õs reputatï
Maer wat sullẽ wy doen/wy en cõnen nz bet
g'hebt nu so lãg vvolcht/ de ketters generatï
Sy vreesen galg noch rat / branden noch delven let
Voor thien die ghy ombrengt / groeyter wel hondert met
Laetse voor ketters leven/die ketters willen sterven
Die anď vãgẽ meynt / loopt selve wel int net
Tis beter de servet/als de spijse te derven.

Barnardijnen.

T'Is schadelick voorwaer / voor ons gheestelicke bende
Met de ketters peys/te maken in het ende

Heylich

Heylich Vaē/weet gy/ geē middel om bystāt
Voor ons Coninck Catholick/ ſo doet als de
blende/
En ſiet door de vinger/met de ketteren want
Wy mochten willen wel/ warēs al in Hollāt
En quelden ons nu meer/maer tis voorwaer
te duchten
Datſe oock in Spaengien zijn/in Vlaendren
en Brabant
Gheen goeden boō draecht quaed/noch qua-
den boom goey vruchten.

Jacopijnen.

KEnnen wy die nu vry/die wy eens in ſpe-
loncken
Dreven dees Ketters hoe/ſullen die nu vry
proncken
Heylige Vader/ons hulp en troost stōt op dy
En onſe Coninex macht/ is hē den moet ont-
ſoncken
Wat hulp/troost ofte raet/cōden u geven wy
Trect dē Spaengiaert te land' wt/ wy woo-
nen onvry (Hypocrijten
In Vlaendren en Brabandt / t'zijn meest al
Siende Hollāders vrydō/ tſal hē berouwē ſy
Men ſoud' ons (niet wtleydē meer) maer wel
wt ſmijten.

Carthuyſers.

OM u te geven raet/ heylige Vader wel
Ist dat wy maken peys / met de ketters
rebel/
So werdē ooc rebel/ meest al ōs Catholijckē
Laet men de ketters vry/en d' ons dwingē fel
Daer ſalē vele gaen/ by ketters henē ſtrijckē
d'Arme blijvē ons by/en ſy houden dē rijcken
Wy worden pover zwack / ſy lieden rijck en
machtich (afwijcken/
Wanneer voorſpoet faelgeert /de vrienden dā
De deucht vergeetmen ras / men is t'quaet
lang' ghedachtich.

Bogaerden.

VOlgende dijn gebiet / heylich vaē bemint
Op den vrede met ketters/hebbē wy ons
verſint
Vele Conventen zijn/ſo ſober van vermogen
Om bystāt niete doē/wi hebbē weynich quint
De Jesuiten meest/hebben t'profijt ontogen
Gelost en houdet nu/wy hebbē meer gelogen

De H. Kerck vmacht/alſt tharen profijt/ is
Brengts aen t'betrouwen ſlechts/ſy werden
licht bedroghen
Te laet geprotesteert/alſmē tvōnis quijt//is.

Cruyſ broeders.

DIt Cruys valt u wel zwaer H. Vader te
draghen,
Inde ketteren peys/hebbē wy geen behagen
Sullen wy lijden die/vry voor ons oogē gaen
Die wi met vyer en zweert/ alom plechten te
jaghen (ghedaen
Tzijn merckelicke plagē/ mer twert om best
Wy moeten t'gemeyn volc/ niet anders doen
verstaen/ (hebben
Dan alle liefd' en luſt/die wy tot eendracht//
Vernemen ondertuſſchē/ hoe hunne ſakē staē
Veynſende ons ſoo langh/tot dat wys in ons
macht//hebben.

Choor-heeren.

HEylich Vader tis ons leet / dat de cans
verdraeyt // is
mer wat raet nu de clos/alſſe alſo bekaeyt/is
Men ſoecket eynde daer / ment alder best can
vinden/ (ſmaeyt is
Men prijst wel weder oock / dat eertijts ver-
Men ſal op den preecstoel/ nu wat tijts moe-
ten zwijgen/ (tijghen
Dees ketters rebellen/niet ſo veel quaets op
Gheven den Spaengiaert ſchult/maer moe-
tent stil//hebben
Cost men bedriegen hun/ al ſtuypen en nijgen
Sen hebben nau de helft/ al meynen zijt naer
wil//hebben.

Voldoenders.

DE ketters te dempen / met zweert water
en vier
Met peys of met verraet/in alderley manier
Tstaet de Roomſche kerck vry/ by Decreet
toegelaten/
Voor ſeker dees vryhz / ſal ons wel costē dier
Brengen in ſcheuring wy/ dees Geunieerde
Staten (praten
Als wy wel deden eer / dus laet ons ſoetelick
Prijst de Craey haren ſanck / tot dat ſy daes
quijt// is
Te laet berouwē doet/hun ſelfs diewils hatē
Mē houdet aldmeest/daer tmeeste profijt/ is

A 3 Pa

Pastoors.

HEylige Vader om / u begeert te volcomē
Van vreed' oft ketters oorloch / hebben meest vernomen (van
Over d'oorbiecht secreet / des gemeynē volcx
Welck sy best zijn ghesint / maer d'oorloch sy seer schroomen
En seggen ons Coninc / nz voorts meer en can
Den intrest eet hē op / Spinola als coopman
Can hem niet helpen meer / segghen zijn credict wt // is (den dan
In Spaengien troper gelt / wie salt vergoe-
Een meyskken sonder maechdom / geluck alst de bruyt // is

Leeckebroers.

WY Leeckebroeders slecht / hebben seer wel verstaen
Niet sonder reen (heylige Vader) zydy belaen
Om de ketters vrede / eñ vrydō veel te geven
Mer dat ons de sake doet / aldus te rugge gaē
Hebben ons meyningh' hier / in dit brief ken geschreven (verheven
Dat het landt dus verarmt / doet de weelde
Van geestelichz gierich / die te veel en rijc // is
Deux aes en six cincq, twil al by quater troy leven /
Meer om gewin als salichz / nu de practijc is.
Wy verliesen ons saē / alsoot wel publijc // is
Ons leven leer en Godesdienst / zijn gheheel verloopen
Heylige Vader bedenckt / hoe onghelijck // is
d'Apostels levē / leer / by ons geestelicke hoopē
Benefitien / Staten / laet gy coopen vercoopen
Geene sonden hoe groot / men boetse doch mz gelt (afstroopen
Ghy laet de Herders wreet / de schapen tvel
Dat maect dat onse saeck / so qualic is gestelt
Waerō men tegenstaet / ons geestelick gewelt
Dees ketters geensins / willē haer nz bekeerē
Hoe veel mirakels groot / datmē haerlic vertelt
Ons Santen / Reliquē aenbiddē noch ooc eerē
Sy seggen tis doch maer / om schatten te vermeeren (groot
Om Cloosters Paleysen / te bouwen rijck en
Al wat wy van Aflaet / eñ verdienste leeren
Van offranden / zielmis / ende bevaert devoot
Vā vagevyer / biddend' voor levend' en doot
Veel orden soect dans / profijt en winst t'ontrecken (snoot
In gheestelick en weerlick / tleeft nu al even
Ten is geen wonder dat / de ketters met ons gecken (vel bedecken
Sy seggen wy d' wolfs aert / met het schaeps
En argeren soo daer deur / veel Catholicken slecht
Ja sullē heel de werelt / ons tot vyāt verweckē
Ten laetsten achten niet / u S. Pieters recht /
H. Vader ghy / noemt dy der knechten knecht
Maer alder Heeren Heer / blijct meer u heerschappije (gesecht
Sulcx en meer dierghelijck / wert by ketters
Daerō hier in versien / dient seker wel by tije
So niet / sy vallen meest / al op de ketters zije
Engelant / Vranckrijck / Duytschlant / Polen en Zweden
Sullen dencken / vechten hun de rebellē vrije
So cleyn van macht geacht / weynich volc eñ steden (ioc geleden
Wy hebben lāg' genoech / tspaens en s' Paus
t' Sal veel verborgē ketters / brengen openbaer
d'Ooren weer steken op / dit zyn t'ghemeyn volcx reden (waer
En tis te vreesen oock / t'werdt meer als half
Heylige Vader ghy doet / inden Ban alle jaer
De ketters lijf en ziel / geloof / leer en werckē
Hoe accordeert doch dit / met vreed' en vrydō claer (te stercken
Diemen haer nu beloeft / met s' Coninex eedt
Geeft ghy tot sulcx consent / tegen t' Decreet der Kercken
Datmen de ketters geen / geloove houden sal
Te meer dees rebellē / die schier in alle perckē
Brengen met leer en Schrift / ons Roomsch ghelooften val
H. Vader (hoe ghijt maect) ghy verwerret al
Tis best dat wy doch eerst / ons Kerck reformeren (getal
Nae den sin der Schriftuer / oock t'geestelick
Dat sy t'volck leeren recht / in Godts Woort reyn studeren
Anders dese ketters / sullen ons lien blamerē
Dat wy Vitas Patrum, Franciscus Legendē
Gebieden te gelooven / Schriftuer te quiterē
Wi soudē so het spit / geheel in d'assche wendē
twaer profijtelic wel / so dees ketters nz kēdē
Wat

Wat Schriftuer en Gods Woort/gebiet oft verbiet (senden
Men hoefse se tot Parijs/noch Loeven niet te
Sy connen schier van buyten/Bybel/Psalm en Liet/ (schiet
En watter noch meer is in Nederlandt ghe-
In Englant/Vranckrijck/Duytschlandt/in d'Indische palen
Wat gewrocht/verbrant/onthalst/ghsmoort is in'tliet
De kinderen op straet/weté recht te vhalen
Soudé de ketters wraec/met wraecke weer betalen
Wy en bleven nz vry/nergens in geenen hoec
Sy Engelsche/Frãsche/by Duytschen/nach Walen/
Den Spaengiaert die is toch/gheheelick inden vloeck
De Jesuyten oock/archlistich ende cloeck
Om rijcdom eñ macht/ allen middel versieré
Sy doen Jaerlicx prenté/ alles in eenen boec
Wt Hoven/Paleysen/al het Princé bestieren
Sy doen coopmanschap/wissel/so de ketters tieren/
Som Catholicken ooc/laten wt haren mont
Dat hun wel varen mocht/gelijc de téplieren
Daerõ heylige Vader/dit hebben wy terstõt
Willé waerschouwé dy/ en siet oft gy ooc kõt
Dat houden inden toom/de Jesuytsche treké
Latet profijt toch wat/verdeylen in het ront
Tis meest heel op die zijd' van Jesu-wijt geweken
T'wil Jesu-wijts Mis hooren/ t'wil Jesu-wijts preken
Danő geestelick al/achtmen qualicken meer
Die vier biddende Ordens/ gaen sy om van ghebreken
krijghen weynighe gift/ en claghen alle seer
De Jesuyten rijck/ leven als Baenderheer/
Proceßi noch omgang/willé sy lien nz treden
Gaen wandelen als cooplien/ in zwarte lange cleer/ (beden
Sen luyen Metten geen/ offranden noch ge-
En doen sy voor die niet/en hebben te bestedé
In somma sy zijn trotz/hoovaerdich eñ rijck
Hare Ordens opcomst/ en is niet lang geledé
Tschijnt niemant voor dié tijt/ was oprecht Catholijck/

Den regel vã drijen/connen sy deur practijck
Veel ontfangé/veel lãgé/en weynich wtgevé
Al de geestelicke claecht/ over hũ daer publijc
H. Vader daerom/hebben u dit gheschreven
Wy Leecke-broers/ comen tot veel plaetsen beneven
Tgeen dat wy noch hooren/ in ons Convent
Tusschen Paters/Priors/ werdt dickmael ghelieven
En meynen daer en is/ dan niemant vreemts ontrent
Mer wy leeckebroerẽ wel/weté seer pertinẽt
Wat de sake belangt/ dus neemt toch té besté
H. Vader ons Secht/ advijs hier in present
Eenvoudich verhaelt/ de manieren en gesten
Al seyden wi noch so veel/daer sou noch meer resten.

De Susterkens int gemeyn/ brengen haer advijs//voort
Om zijn Heylicheyt wel/de saec t'ontvouwen
Dat hy bespreke toch / soo't met de ketters peys//wort
Dats haer incõst en rent/ vry mochtẽ behouwen.

Susterkens.

OCH H. Vader/ wt hooren quaey geruchtẽ
En daechlicx õs Paters/zwaerlic suchtẽ
Om datmẽ met ketters/ nu peys makẽ moet
Dus doende heylige Vader/ het is te duchtẽ
Dat wi metter tijt/noch wel mochtẽ vluchtẽ
Soo quaem ons Roomsch gheloof/ gheheel onder de voet:
Maer H. Vader/ siet doch dat ghy ons goet
Ons renten ons incomst/mocht vry besprekẽ
Al ist datmẽ geen Mis/ int openbaer en doet
Al souden wy liever/ int secreet oock preken
Ja sonder cloc-luyen/ en maer eens ter wekẽ
Ons goetken toch voor al/ moet wesen ghesalveert
Die arm is/ wert toch van yeghelick versteken

Van

Vã ketters bovẽ dien/noch werden gekẽteert
Tsou zijn ghy (papen-hoeren) hebt lang ghe-
domineert (mati
Eplacen toch dits waer/voor ons groote bla
En waerder eenich Susterken/niet wel g'in-
formeert
En bracht int openbaer/al onse dominati
Men sou nz achtẽ meer/ons devote cõtẽplati
Ons vasten ons biddẽ/ons poplen/ons lesen
En hoorẽ õs catholyckẽ/de ketters predicati
Wy duchtẽ datter veel/sullẽ afvallich wesen
Heylige Vader (dees wond) isse nz te genesen
Om over dees ketters/te kryghẽ haest victori
S. Joris in wapen/is nochtãs seer geprezen
S. Michiels stercke/hebben wy in memori
Ooc Maria (d'Hemelsche) Coningin ṽ glori/
Deur (t'Boose Crãsken gebet) ons haer hulp
toesecht/

En hebben boven dien/noch ons H. Cibori
Met Processi ghedraghen/ist dan al te slecht
Ons Pater nosters, Aue Marien, lesen wy die
niet recht?
Ooc al ons Santẽ sterc/en cloecke Santinnẽ
Ons lief Vrou van Scherpenheuvel, laet ons
int ghevecht
Tis haer al te ṽgeefs/bidden/eerẽ/beminnẽ
Daerom heylich Vader/wilt u wel ṽsinnen
Ordineert noch eens/Processi generael
Ooc singende missen/die de duyvel ṽwinnen
En connen die dees de ketters niet dwingen/
tis te kael
Nu wel heylige Vader/ghy hebt altemael
De macht wt Hemel in Hel/en Vaghevyer
prijslick/
Gebruyct gout/silver/ijser/coper/metael/
Om ketters te bedriegẽ/mer hout u wyslick.

S pe nulla, mach ick wel voor devijs schrijven
P lus oultre, can niet meer/waer blijf ick Oost of West?
I ndien ons meer faelgeert/Mars viuit sal ons wech drijven/
N ec spe Nec Metu, waer blijft ghy met de rest?
O Iesu-wijt van hier/waer voor ons allen best/
L eest Credo, Pater noster, ick ducht tsal ghefaelt // werden
A l muytineerd' ick oock/ k'en sal niet betaelt // werden.

Dit Boecxken hout niet, contrarie in
De Roomsche Kercke, want elcx sin
Js hier verclaert, int cort gheset,, fijn
Maer datse meer dencken, moet opgelet,, sijn.

Vidit & approbauit, ick weet dat het waer // is
De ketters segghen tot Roomen den Antechrist daer // is.

Gheteeckent, ghesegbelt, sonder Visschers Ringh,
Dach en Iaer als den Paus Stadthouderschap ontfingh.

Sancte Pater quare Rides?
Rideo quia Papa sum.

Si Peu Que Rien.